

ІНТЕГРАЦІЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ ФАХОВИХ ТЕКСТІВ

Ємельянова Є.С.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри європейських мов
Державного біотехнологічного університету,
м. Харків, Україна*

Сьогодні використання штучного інтелекту в іншомовній освіті стає одним із пріоритетних напрямків організації навчального процесу. Інтеграція ШІ у традиційну методологію навчання перекладу фахових текстів студентів закладів вищої освіти немовного профілю зумовлена швидким розвитком технологічних систем, зокрема автоматизованих перекладачів (Google Translate, DeepL, ChatGPT і т.п.) і CAT- інструментів (Trados, Smartcat, Star Transit, Déjà Vu, MemoQ і т.п.). Традиційні методи навчання поступово втрачають ефективність у роботі з поколінням, що зростає у цифровому середовищі, тому актуальним є пошук нових педагогічних стратегій, які б забезпечили високу мотивацію, активну взаємодію, розвиток критичного мислення та практичне застосування знань. Нові технології мають значний потенціал як засоби навчання одночасно створюючи нові виклики для освітян, зокрема пов'язані з їхньою інтеграцією в актуальні освітні програми. Особливої уваги потребує сфера навчання спеціалізованому перекладу, оскільки саме тут інноваційні технології можуть істотно покращити якість іншомовної підготовки майбутніх фахівців, наблизивши освітній процес до безпосередніх реалій професійної діяльності.

Впровадження штучного інтелекту в навчання перекладу фахових текстів породжує комплекс взаємопов'язаних проблем двох основних категорій: етичні проблеми (академічна доброчесність, інтелектуальна власність, прозорість використання технологій і формування етичної свідомості майбутніх фахівців) та педагогіко-психологічні проблеми (трансформація методології викладання, перегляд системи оцінювання, переосмислення навчальних цілей та адаптація навчальних програм).

Якщо раніше системи CAT (Computer-Assisted Translation) слугували допоміжним інструментом для перекладача, то сучасний генеративний штучний інтелект претендує на роль автономного агента, здатного створювати

зв'язні тексти високої якості. Це ставить перед вищою школою безпрецедентний виклик із адаптації навчальних програм для підготовки фахівців, які не конкуруватимуть з машиною, а ефективно керуватимуть нею [2, с.258].

При цьому тільки поєднання лінгвістично-аналітичних навичок із цифровими може забезпечити якісні результати, адже такий комплексний підхід до перекладу гарантуватиме адекватність і комунікативну ефективність кінцевого продукту.

Аналіз наукової літератури [1; 3; 4; 5] і практики педагогічної діяльності останніх років підтверджує, що традиційні методики, що базуються на поступовому формуванні перекладацьких навичок через виконання вправ та завдань зростаючої складності поступово втрачають ефективність, адже на сьогодні студенти можуть дуже швидко отримати готовий переклад користуючись ШІ.

Сьогодні викладачі закладів вищої освіти змушені переорієнтовувати навчальний процес і зміщувати акценти з перевірки результату (готового перекладу) на аналіз процесу, а саме розвиток аналітичних здібностей і перекладацького мислення майбутніх фахівців.

В умовах дистанційного навчання ефективними виявилися усні опитування з обґрунтуванням перекладацьких рішень (наприклад, доцільність правильного вибору терміна чи номена та послідовності терміновживання; дотримання стилю офіційних документів або академічного мовлення), аналіз помилок у перекладах, що згенеровані штучним інтелектом (наприклад, недостатня точність у темах із високою професійною експертністю або новою термінологією; неправильне використання омонімів і багатозначних лексем), порівняльний аналіз різних варіантів перекладу, адже різні платформи мають власні правила щодо використання і оброблення контенту.

Одним із найефективніших способів розвитку критичного мислення є аналіз помилок, адже сучасні інструменти штучного інтелекту досить часто створюють переклади, які граматично правильні, але семантично чи контекстуально неточні. Особлива увага приділяється розвитку стратегічних компетенцій, зокрема здатності самостійно аналізувати проблеми перекладу фахових текстів та приймати обґрунтовані рішення при обранні кінцевого варіанту. При цьому обов'язковою умовою стає особиста прозора декларація студентами застосованих інструментів що зазвичай не викликає проблем у дорослій аудиторії.

Таким чином, етично відповідальна та методично обґрунтована інтеграція сучасних інструментів штучного інтелекту в навчальні програми з іноземної мови в закладах вищої освіти може покращити результати навчання та опанування навичками перекладу текстів фахового спрямування на високому рівні.

Список використаних джерел:

1. Дацьо О. Г., Буданова Л. Г., Ємельянова Є. С. Вивчення нових методик та методологій викладання іноземних мов, а також їх вплив на результативність навчання. Вісник науки та освіти. 2024. №3(21). С.119–130. DOI:[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-11\(17\)](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-11(17))

2. Панченко, Д. І., & Ануфрієва, І. Л. (2025). ЕТИЧНІ ТА ПЕДАГОГІЧНІ ВИКЛИКИ ІНТЕГРАЦІЇ ГЕНЕРАТИВНОГО ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ВИКЛАДАННЯ ПЕРЕКЛАДУ (ФРАНЦУЗЬКА МОВА). Наукові записки. Серія: Філологічні науки, (215), 257–262. <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2025-215-31>

3. Alieva A. et al. Foreign language professional competence of students in the process of learning English for vocational purposes //AD ALTA-Journal of Interdisciplinary Research. – 2021. – Т. 11. – №. 1. – С. 16.

4. Hnatyshena I. et. al. Methods of Using Educational Video Materials in Teaching Foreign Languages in the Conditionas of Distance Learning. World Journal of English Language. 2023. V. 13(4). p. 1-29. URL: <https://doi.org/10.5430/wjel.v13n4p29>

5. Konovalenko T. V. et al. The possibilities of using distance learning in the professional training of a future foreign language teacher //Linguistics and Culture Review. – 2021. – №. 5 (S2). – С.817-830. <https://lingcure.org/index.php/journal/article/view/1423>